

contraria in eis uidentur sed non sunt. Bonus. quia lex que a deo posita est iusta sit & perfecta. & que sola possit facere pacem. Deinde de naturam hominum carnali. & de ^{re} generatione que est per baptismum. & que sit in homine carnali seminis successio. & que anime eius ratio. quomodo in ipsa est libertas arbitrii. que quoniam non est ingenta sed facta est. immobilis a bono esse non potest. De his ergo singulis que apud caesaream dicta sunt a petro. iubente ipso ut dicta decreta conscripta ad te transmissi uolumina. Nos autem die postera ut statutum fuerat. cum aliquantulis qui petrum sequi decreuerant fidelibus uiris. a caesarea proficiscimur.

EXPLICIT LIBER III. INCIPIT QUARTUS

predicatio petri

profecti a caesarea ut tripolim pergeremus. apud ^{breue} doram oppidum primam fecimus mansionem. quia nec longe aberat. & omnes pene qui per sermonem petri crediderant. diuelli ab eo satis egre habebant. Sed pariter procedentes dum iterum uidere. iterum completum iuuat. iterum conferre sermonem. ad diuersorum uenimus. Sequenti uero die. uenimus ptolemaida. Vbi decem diebus demorati. cum aliquanti uerbum dei recepissent. nonnullis eorum qui attentiores uidebantur. & diutius tenere nos gratia doctrine cupiebant. tripolim si hoc uelint ut sequerentur indicauimus. Similiter apud tyrum ac sydonem & beritum fecimus. & his qui plenius desiderabant ^{nobis} audire sermonem apud tripolim hiemanchum denuntiaui.

Igitur cum ex singulis ciuitatibus studiosi quique comitarentur petrum. electorum multitudine plurima ingredimur tripolim. Continuo autem ante portas ciuitatis fratres qui promissi fuerant occurrerunt. Et susipientes nos. adducunt per hospitalia que preparauerant. Commotio autem & concursus plurimus fiebat in ciuitate desiderantium uidere petrum. Et cum uenisset ad domum maronis in qua petro fuerat paratum. conuersus ad turbas. post diem ^{hospitium} crastinum sermonem se ad eos promisit esse facturum. Igitur qui promissi

fuerant fr̃s. om̃b. qui nobiscū uenerant hospitia dirimunt. Petrus u.
 maronis domū ingressus cū rogaretur cibū sumere. nequaquā se
 facturū respondit. nisi prius sc̃i & si om̃s qui cū fuerant comitati
 hospitiis requiescerent. Comperit aut̃ a fr̃ib; qui p̃missi sunt. quia
 acuib; p̃desiderio qđ erga petrū conceperant n̄ solū hospitiis sed
 om̃i humanitate suscepti sunt. intantū ut contristarent aliquanti
 quib; defuer̃^{hu.} quos susceperent. Ita enī om̃s paratos fuisse. ut si multo
 plures uenissent. adhuc tamen suscipiendos magis quā suscipientes
 fuisse defuturos. Sup̃ his petrus ualde delectatus. ē laudauit &
 benedixit eos. ac secū manere iussit. Ipse u. cū lausset in mari. cibo
 sumpto. quieuit in uespera. Et ex more pulloz cantib; surgens.
 uespertino adhuc lumine p̃durante cunctos inuenit uigilantes.
 Cranius aut̃ cū eo om̃s. xvi. Petrus & ego clemens. niceta. & aquila.
 & illiqui p̃cesserant. xij. Salutans itaq; ut solebat petrus. ait.
 Noche quia alius occupati n̄ sumus. nob̃ sumus. Et ego quidem uob̃
 que apud caesarē post digressū ur̃m gesta sunt enarrabo. Vos aut̃
 mihi quare hic a symone p̃petrata sunt indicate. Et cū de his adulteru
 tr̃b sermo cinarentur. in lucecente die ingressi quidā de familiarib;
 nuntiant petro. qđ symon ubi eū didicisset ingressū. p̃noctē p̃fect̃
 esset & syriā tendens. Turbar aut̃ diem hanc inquirunt. quā interposu
 ris. desiderio tui longissimū sibi esse tempus opinantur. Deniq; non
 ferentes stant ^{ante} ianuā. inter se. inuicē de his que audire cupiunt
 conferentes. & te ante p̃finitū tempus om̃imodis inueros. sperant.
 Quanto q. magis dies clarescit multitudines colliguntur. & audiu
 ras se sermonē tuū nescio unde p̃sumentes certissime confidunt.
 Hunc g. qđ tibi uidetur iube. ut dicamus eis. Absurdū namq. est
 tantā multitudinē conuenisse & discedere cū metuita. quippe
 si responsa eis nulla reddant. Non enī cogitabunt qđ ipsi statim
 expectauerunt diē. sed qđ ate magis uideantur esse contempti.

Tum petrus ammirans ait. Videtis frs. quomodo unusquisq. sermo dñi
 pphetice dictis impletur. Memini enī eū dixisse. Messis quidem
 multa. operarii autē pauci. Rogate g̃ dñm messis. ut mittat ope-
 rarios in messē suā. Ecce g̃ nunc quę in mysterio p̃dicta sunt
 adimplentur. Sed & qđ dicit multi ab oriente. & occidente. & a sep-
 tentrione & a meridie ueniunt. & recumbent. ^{infrub} Abraham & Isaac &
 iacob. & hoc patet ut uidetis expletur. Ip̃t qđ deprecor uos
 conseruos & adiutores meos. ut discatis ardentius p̃dicandi ordinē
 & absolutionū ^{lines} ut possitis saluare animas hominū. qm̃ occulta
 diuinitate quā diligere debeant. prius etiam quā doceantur
 agnoscunt. Videtis enī eos quasi bonos seruos desiderare eū quē
 sibi sperant aduentū sui dñi nuntiare. ut possint uoluntatē eius
 cū didicerint implere. Desideriū g̃ audiendi uerbū dī & uoluntatē
 eius querendi ex dō habent. & hoc est doctrinā recipere ueritatis.
 Si enī & hebreoz poplo ex initio datū ē ut diligerent moysen. &
 crederent uerbo eius. Vnde scriptū ē. Credidit popl̃s dō. & moysi
 famulo eius. Qđ g̃ fuit p̃prij muneris adō erga hebreoz gentē.
 hoc nunc uidemus dari etiam his qui ex gentib; conuocantur ad fidē.
 Operū ū ratio. potestati & arbitrio unus cuiusq. p̃mittit; & hoc ipsoz
 ē p̃prium. Desideriū ū habere erga dictorē ueritatis. hoc a patre
 caelesti donatū ē. Sed salus in eo ē. ut ^{uoluntatem} eius cuius amorē & desideriū
 dō largiente conceperis facias. ne dicatur ad illē sermo
 eius quē dixit. Quid autē dicitis me dñe dñe: & n̄ facitis quę dico.
 Est g̃ p̃prij muneris adō concessū hebreis. ut moysi credant. Gentib;
 autē ut illm̃ diligant. hoc enī indicabat & magister ubi ait. Confiteor
 tibi pater ^{dñe} caeli & terrae. qui occultasti haec a sapientib; & prudentib;
 & reuelasti ea paruulis. Per qđ utiq. declaratur. qđ hebreoz popl̃s
 qui ex lege eruditus est ignorauit eū. popl̃s autē gentiū agnouit
 illm̃ & ueneratur. p̃pt̃ qđ & saluatur ^{bi}. Non solū agnoscens eū. sed &

inuē dñi dī qđ
 genib; datur ut
 possint per hoc

100
uoluntate eius faciens. Debe & aut^{em} is qui ex gentibus est & ex dō habet
ut diligat illū p^{ro}p^{ri}ū habere p^{ro}positū ut credat. et ^{ihu.} moysi & rursus
hebreus qui ex dō habet ut credat moysi habere debet & ex p^{ro}posito
suo ut credat in illū. Unus quisq^{ue} eorū habens in se aliud diuini muneris
aliud p^{ro}p^{ri}ie industrie. sit ex utroq^{ue} p^{er}fectus. De tali enī dicebat dñs n^{oster}
utro diuitē: qui p^{er}fert de thesauris suis noua & uetera. Sed de his satis
dictū. Vrgu^{er} enī poplū religiosa deuotio ^{temp^{us} &} mutat nos a dijs
facere sermonē. Et cū ^{h^{oc}} dixisset. requirebat ubi oportuiss^{im}e
disputandi locus. Et maro ait. Est m^{ax}imè amplissima domus quę plusquā
quingentos recipiat uiros. est & ortus intra domū. Aut si in publico
aliquo place^{re} loco ^{h^{oc}} magis omēs desiderant; nemo est enī qui nō cupiat
t^uuā uideri tantū. Et petrus. Ostendite m^{ax}imè inquit e^{de}m uel
ortū. Et cū uidisset. ingrediebatur ut ortū p^{er}spiceret. Et subito
omēs multitudo quasi ab aliquo euocata cū festinatione ingressa est
domū. atq^{ue} inde ad ortū p^{er}rupit ubi iā stabat petrus. considerans
quis esset aptus ad disputandū locus. Ut autē uidit turbas uelut
ingentis fluminis inundasse lenē meatū. ascendens supra basim quandā
quę forte iuxta orti parietē stabat. p^{ri}mo religionis more poplū
salutauit. Quidā autē ex his qui adierant & multo tempore ad
demonib^{us} fuerant fatigati. interra p^{ro}ruunt. obsecrantib^{us} spiritib^{us} immu
dis. ut uel uno die indulgeretur eis in obsessis corporib^{us} p^{er}manere.
Quos petrus increpans. statim iussit abscedere. & sine mora discesserunt.
Post hos alij longis afflictī languorib^{us} rogabant petrū ut reciper
rent sanitatē. A quib^{us} se supplicaturū dñō pollicebatur. cū prius
sermo doctrine suisset expletus. Sed statim ut p^{ro}misit. Languorib^{us}
resoluti sunt. Et iussit eos seorsū residere cū his qui a demonib^{us}
fuerant curati. quasi post languoris fatigationē. Interea dū hæc
aguntur. plurima multitudo conuenit. quos nō solū desiderū petrū
sed & sanitatū quę ab eo factę fuerant fama p^{er}traxerat. At tunc petrus

manu quiescere po p vlu docens. & turbas in tranquillitate cōponens. hoc
modo sermonis fecit exordiu. Incipientia de uero dī cultu facere sermonē
necessariū mihi uidet^r eos qui n̄ dū de hoc aliquid scientie consecuti sunt
p̄mo om̄ium docere. p̄ om̄ia inculpabilē ponendā esse diuinā prudentiā
p̄quā mundus regitur & gubernatur. Hunc autē nob̄ exordij titulū dedit
p̄sentis operis ratio. & eoz quos dī uirtus sanauit occasio. ut ostendam^r
qđ recta ratione quā plurimi ^{diuersis} ademonib; obtinent. ut p̄ hoc appa
reat iustitia dī. Inueni^{tu}r om̄ium maloz pene mater esse igno
rantia. Sed iā ueniamus ad causā. **D**cū fecisset hominē ad imagi
nē & similitudinē suā. operi suo spiramen qđ dā & odorē sue diuinitatis
inseruit. ut p̄ hoc participes facti mortales unigenitū eius. p̄ ipsū etiam
amici dī & filij adoptionis existerent. Vnde & quia uia id possent
adipisci. ipse eos ut p̄pheta uerus edocuit. sciens quib; actib; homi
nū delectaretur pater. Vnus itaq. apud homines tunc dī cultus erat.
mens pura. & sp̄s incorruptus. & ob hoc om̄is creatura humano generi
fœdus inmolabile conseruabat. Ob reuerentiā namq. creatoris. nulla
egritudo meos. nullū uitū corporis. nulla ex boz ^{na} domita corruptio.
Ex quo fiebat. ut annoz ætas fragilitatē n̄ incideret & senectutis. Sed ubi
uita laborz exp̄s. bonoz p̄seuerantiā n̄ putauit diuina largitione
sed rerū sorte concessā. & sine ullo sudore diuine amoenitatis felicit
p̄sui. naturæ debitū & n̄ dī bonitatis munus accepit. in contrarias
phæc homines & impias cogitationes oclio docente perueniunt. putantes
deoz sibi uitā nullis laborib; nullisq. meritis natā. Hinc p̄ficiunt
indeterius. ut neq. prudentia dī mundū regi crederent. neq. uirtu
tib; esse aliquē locū. quando quidam semet ipsos sciunt nullis prius
bonis operib; adsignatis otij ac deliciarū summā tenere. & amicos dī
absq. ullis laborib; haberi. Iustissimo itaq. dī iudicio in huiusmodi
cogitationū uanitate languentib;. labores & afflictiones p̄ remedio
conferuntur. Vbi g̃ affuit labor ac tribulatio. deliciarū & amenitatis

exclusi sunt loco. Terra autē coepit eis nihil sine labore pducere.
Et tunc conuersa in hominib; cogitatio creatoris sui requirere commonet
auxiliū & orationib; ac uotis p̄sida muocare diuina; & ita factū est.
ut cultum dī quē p̄ bonis neglexerant recuperarent p̄ malis. &
cogitationes in dīm quas p̄ ueritatē indulgentia. emendarē & afflictio.
Sicq; diuina prudentia hoc esse uilius uidens uias benignitatis & abun
dantię tamquā quę lederent. subtrahit ab hominib; & uexationis
iter ac tribulationis inducit. Sed ut ostenderē q̄ haec p̄ ingratū
agerentur. unū quendā ex illis qui primitus coeperant esse morta
les qđ eū grāe suę n̄ in memorē uidit. ad immortales transtulit.
ceteris qui intantū ingratū extiterunt ut nec laborib; & tribulationib;
emendari & corrigi possent grauissima mortē ^{dan} inatus. Inuenit
tamen & inter ipsos unū quendā cū domo sua iustū. quē reserua
rē p̄cepto ei dato ut fabricarē arcā & intra cū diluuio cuncta nea
rentur. ipse cū his quib; p̄ceptū fuerat possē euadere. q̄ impus in
undatione aquarū p̄emptis. purificationē mundus acciperet. & is
qui ad posteritatem generis fuerat reserua
tus. p̄ aqua mundus
effectus. mundū denuo repara
uit. Sed his omib; gestis. rursus homi
nes a diuinitate uertunt. & p̄pter hoc a dō ponitur lex. quę uiuendi
modū doceret. Sed & p̄cessu temporis. dī qui dem cultus & dī iustitia
ab infidelib; & impus corrūpit. sicut paulo post aptius ostendem.
p̄ uerse autē & erratice religiones introducunt quib; plurimā partem
hominū. p̄ occasiones feriarū & sollemnitatū seducunt. Potus instau
rantes & conuiuia. tibiasq; ac fistulas & cytharas & diuersa genera musi
corū sectantes. & semet ipsos p̄ omnia temulentie ac luxurie p̄p̄nantes.
Hinc om̄s error accepit originē. hinc lucos & aras. hinc uictimas & coro
nas recipere. & post ebrietatē quasi lymphaticis motib; agi. Ex hoc
iam potestas demonis data ingrediendi huiusmodi mentes ^{ut} choros
ducere insanos. & bacho furere uiderentur. Hinc fremere dentib;

quib; se plurima
pars hominū p̄ occa
siones feriarū & sol
lemnitatū deserit

& mugire de profundis uisceribus inuentum. Hinc terribilis uultus. & ferus
 in hominibus aspectus. ut his quæ temulentia subuerterat. ac demon
 instigauerat. numine repletus ad deceptis & errantibus crederetur. ^U
 igitur demones cum occasionibus acceptis ingerere se poterunt per malos
 ac turpes actus corporibus hominum si multo tempore maneant in eis
 per negligentiam ipsorum qui anime sue quod est utile non requirunt. necessario
 cogunt eos habitantium in se demonum. ^{de reliquo} facere uoluntates. Quod autem est
 omnium deterius. in consummatione scilicet cum demon ille igni tradetur
 æterno. necessario & anima quæ ei paruit cum ipso æternis ignibus
 cruciatur. ^{ab} una cum corpore suo quod polluit. Demones autem habere
 desiderium ingerendi se corporibus hominum hæc causa est. Spiritus sunt
 habentes propositum conuersum ad malitiam. Per cibos & potus immo
 deratos ad libidinem perurgunt homines ad peccatum. — Eos tamen qui
 peccandi propositum gerunt. ^{uella.} Iam dum uident necessaria nature complere.
 non tenentes modum per nimietatem ingrediendi in semetipsos demonibus
 faciunt locum. Donet autem natura seruetur. & modus legitimus
 custoditur. dei clementia ingrediendi ⁱⁿ homines non eis tribuit facul
 tatem. Vbi uero aut mens ad impietatem declinauerit. aut corpus immo
 deratis cibis ac potibus adimplebitur. tamquam uoluntate ac proposito
 eorum qui se ita negligunt inuitati quasi aduersum eos qui ad deum positam
 legem soluerint accipiunt facultatem. Videtis ergo quantum ualeat agni
 tio dei & diuine religionis obseruantia. quæ non solum defendit creden
 tes ab incursionibus demonum. uerum & impetare eos facit his qui
 ceteris dominantur. Et ideo uobis necessarium est qui estis ex gentibus
 confugere ad deum & obseruare uos ab omni immunditia. ut expulsis
 demonibus dei habitatio fiat in uobis. simul & orationibus commendate
 uos deo. & interpellate eum aduersum impudentiam demonum.
 Credentes enim quæcumque petieritis ^{Sed.} accipietis. & ipsi demones
 quanto uiderunt fidem crescere in homine. tanto ab eo refugunt.

intra solū parte residentes in qua adhuc aliquid infidelitatis residerit.
Ab his uero qui plena fide credunt. Absque ulla remotione discernunt.
Anima autem cum uenerit ad fidem dei caelestis uirtute consequitur.

per quam demonem tamquam scintillam ignis extinguitur. Est ergo fidei mensura. quae si integra sit ex integro de anima demonum fugat. Si minus aliquid habeat. residet adhuc aliquid de portione demonis in portione infidelitatis. Et est plurimus labor. ut intellegat anima quando aut qualiter. si plene aut minus plene effugatus sit ex se demon. Si enim maliqua parte residerit. cum tempus inueniat cogitationes hominum. & illi nescientes unde haec ueniant. suggestionibus demonum quasi animae suae sensibus credunt. Suggestunt ergo alius occasione necessitatis corporis delicias sequi. aliorum iracundiam excusant per abundantiam fellis. aliorum insaniam nigredine fellis & uehementia colorant. sed & stultitiam quorundam per multitudinem flegmatum excusant. Quod si ita esset. tamen haec singula molesta corpori esse non possent nisi ex ciborum potuque nimietate. qui cum iusto amplius sumunt. abundantia eorum quam decoquere naturaliter non sufficit calor. crudescit inuenientium quoddam idque uisceribus uenisque omnibus sentiens immochum redundans motus corporis insanos reddit & turpes. Propter quod in omnibus est tenenda parsimonia. ut neque demonibus locus detur. neque anima ab eis obsessa. una cum ipsis tradatur aeternis ignibus crucianda. Est & alius error demonum. quem subiciunt sensibus hominum. ut putent se ab his qui dicuntur dii perpeti quae patiuntur. quo per haec sacrificia offerentes & munera quasi reppitantes eos. cultum falsae religionis affirmant. nos uero refugiant qui per salutem eorum satis agimus. ut ab errore liberent. Sed faciunt hoc ut dixi. ignorantes quod demones ^{sibi} ista suggerant ne saluantur. Est ergo impotestate uniuscuiusque quia liberi arbitrii factus est homo utrum nobis obordire uelit adiutam. an demonibus ad interitum. Aliis etiam demones inuisu per diuersas imagines

subicit cordibus.

apparentes. interdū minas intendunt. interdū sanitates incommodan-
 tib; pollicentē. ut his quos decipiunt deoz nihil hominū assentiant opi-
 monē. & qđ sint demones ignoretur. Sed nos nō latent scientes myste-
 riū creaturaz & quā ob causā demonib; hoc agere in p̄sentia sclo p̄mit-
 ta-tur. ^{ut ut} transformari eis liceat in quas uolunt imagines. & suggerere
 prauas cogitationes. uel inserere sepe cybos & potū sibi consecratū mentib;
 uel cordib; eoz qui ex eo sumpserint. uel ad idoli alicuius uenerationē
 somnia uana confingere. Et tamen quis ita inuenitur sine sensu cui
 psuaderi debeat ut idolū colat. siue illud ex auro. siue ex quolibet
 metallo factū sit. cui nō palā est idesse illud metallū. qđ artifex
 uoluit. Quomodo g̃ inesse inibi diuinitas putanda ē qđ si noluisse
 artifex omīno non esset. Aut quomodo inde futura sibi annuntiam
 sperant. ubi nec p̄sentū aliquis intellectus ē. Quamuis etiam si
 aliquid diuinarent. nō continuo. haberi possent. qz aliud est diuinatio.
 aliud diuinitas. Nam & phytōnes diuinare uident. sed nō continuo
 dii sunt. Deniq; accipiant hominib; fugantur. Et quomodo dī ē
 qui fugatur ab homine. Sed dictis fortasse. quid qđ sanitates
 efficiunt. & quomodo quis curetur ostendunt. Hac ratione. colendi
 sunt etiam medici ut dii. multos enī sanant. & quanto quis peritior
 fuerit. tanto plures sanabit. Vnde constat istos cū sint demonici sp̄s.
 & multo citius scire aliquid. & multo p̄fectius. Non enī addiscendū
 tarditate corporis deigrauant. Et ideo quē medici longo tempore
 & labore multo asscunt. haec illi tamquā spiritus absq; mora ulla
 & absq; difficultate cognoscunt. Non g̃ mirū est. si plus aliquid quā
 homines sciunt. Sed hoc intuendū est qđ ea quē sciunt. nō ad salutē
 sed ad deceptionē p̄ferunt animarū. ut phaet eas cultū falsę reli-
 gionis doceant. Sed dī ne tantę deceptionis error lateat. & errantib;
 ipse causa uideretur existere qui tantū eis licere p̄misit. ut p̄ diui-
 nationes. p̄ curationes. p̄ somnia decipere homines possit. clementer

sue remediū pūdit hominib; & distinctionē falsi utriq; scire cupientib;
 in ppatulo posuit. Ergo ista distinctio. Qd a uero dō dicitur siue pphē-
 tas siue p uisiones diuersas. semp uerū ē. Qd autē a demonib; p dicit.
 n̄ semp. Est g̃ euidētis indicij n̄ a uero dō dici ea in quib; est aliquando
 mendatiū. in ueritate enī mendatiū numquā ē. In his autē qui menti-
 unt. potest aliquando & ueritatis aliquid immisceri. p qd mendata
 condiant. Id si dicat aliquis. quid enī opus erat hoc ipsū ut eis pmit-
 teretur t̄ aliquando uerū dicere. & p hoc tantū errorē mortalib;
 introduci. Audiat hanc. Si uis numquā fuisse indultū ueri aliquid dicere.
 omīno nec p dicerent aliquid. Non p dicentes autē. nec qd essent demo-
 nes noscerentur. Qd si ignorent^{ra} esse demones. in hoc mundo ago-
 nis nr̄i nos causa latuisse. & pateremur palā que gererentur in ocul-
 to. quippe si agendi tantū aduersū nos & nihil loquendi facultas
 eis concessa uideretur. Nunc autē ubi aliquando falsa dicuntur. debe-
 mus agnoscere ut superius dixi. demonū & n̄ dī esse responsa. apud
 quē mendatiū numquā est. Qd si curiosius quis pgreduens dicat.
 qd enī opus erat huiusmodi mala ad dō fieri. quib; ad subuertendas
 mentes humanas tanta esset intentio. haec pponenti respondebimus.
 requirendū^{esse} est primo omīum si ē aliquid in substantia malum.
 Et quamuis sufficeret dicere ad eū qd n̄ ē conueniens ut creatura iudi-
 creatorē sed illius ē iudicare opus alienū. qui autē similis artificij aut
 similis potentie ē. Tamen ne circutionib; utamur. absolute dicimus
 in substantia nihil esse malū. Qd si ita ē. Substantiarū conditor
 frustra culpatur. Sed occurrat s̄m & dicat. etiam si ex arbitrij libtate
 in hoc uentū ē. Numquid ignorabat illr qui creauit eos qd in malū
 declinaturi essent quos creabat. Oportuit g̃ nec creari eos quos deui-
 aturos ab itinere iustitie^{tutendu} iudebat. Audiant ad haec qui ita pponunt
 qd huiusmodi assertionib; illud uolunt ostendere cur n̄ malitia eorū
 qui dū erant bonitate uicerit creatoris. Si uñ uolens implere

aliquando uera

et

Quelto

numerū & mensurā creationis sue. & timuisse & eorum qui futuri essent malitiā.
 & quasi qui aliā nullā inuenire uia remedi ac medicinę potuissē. nisi hoc
 solū ut retraherē se appposito creandi ne sibi ascriberetur malitia eorum
 qui futuri erant. quid aliud per hanc doceretur. nisi indigna passio. & inde
 corā fragilitas conditoris. quod ita pertinuerit eorum actus quā dū erant. ut
 apposita conditione cessaret. Sed his percul amotis. illud animo contēple
 mur quod deū inuenerit conditor conditionis sue futuras differentias
 prouident. unicuique creaturæ scdm proprios motus quos ex arbitrio libtate
 pferbat. pspexit & prouidet diuersos ordines atq. officia differentia.
 ut cū unus essent substantię omēs scdm creature rationē. esset tamen
 diuersitas in ordinib. & officiis scdm proprios animorum motus ex arbitrio
 libtate pferendos. Prouidebat g. futuras in creaturis culpas. & iustitię
 eius ratio poscebat ut emendationis causa ^{culpas} pena sequeretur. Opor
 tuit g. esse & penarū ministros. quos tamen libtas arbitrio in hunc ordinē
 traheret. Preter haec aut & debuerunt habere quos uincerent. his
 qui agones susceperant celestium pmiū. Si g. nec ea quę putantur mala
 uacant ab utilitate dū ui. Et his a quib. uincuntur licet inuita pmiā aeter
 na conquirunt. Sed de his ista sufficiant. Cessu enī temporis etiam
 secretiora pandent. Hunc g. quā nō dū intelligitis quanta uos ignoran
 tię caligo circumstet. interim uob. exponere. unde colendi idola exor
 diū huic mundo datū sit. Idola aut dico ex anima simulacra quę colitis
 siue lignea. siue fictilia. siue lapidea. & cetera. & ex quib. cūq. aliis sumpta
 sunt metallis. Horū g. initiū tale ē. Angli quidā relicto proprii ordinis
 cursu hominū fauere uitis ceperunt. & libidini eorum quodammoda in
 dignum p. bere ministeriū. quo illorum opere suis magis uoluptatib.
 morē gererent. Inq. ne sponte inclinati uiderent ad indigna minis
 teria. docuerunt homines quod demones artib. ^{suis} quib. dā oboedire mor
 talib. idē magicis inuocationib. possent. ac uelut ex fornace quadā.
 & officina malitię totū mundū ^{tracto} subpretatis lumine. impietatis fumo

repleuerunt. His & aliis nonnullis ex causis diluuiū mundo introductū.
 sicut iam malis diximus & dicemus. Et omnes qui erant super terrā deleti sunt
 excepta noe familia. qui cum tribus filiis & sua uxore & uxoribus super fuit.
 Ex quibus unus cham nomine eundem ex filiis suis qui mes ram appellabatur
 a quo aegyptiorum & babiloniorum & persarum ducitur genus male compertae magice
 artis tradidit disciplinam. Hunc gentes quae tunc erant. zoroastren appella-
 uerunt. ammirantes primum magice artis auctorem. cuius nomine etiam
 libri super hoc plurimi habentur. Hic ergo astris multum ac frequenter intue-
 batur & uolens apud homines uideri deus. uelut scintillas quasdam ex stellis
 producere & hominibus ostendere coepit quod rudis atque ignari in stupore
 miraculi traherent. Cupiensque augere de se huiusmodi opinionem
 sepius ista moliebatur. usque dum ab ipso demone quem importunius fre-
 quentabat. igni succensus concremareretur. Sed stulti homines qui tunc
 erant cum debuissent utique opinionem quam de eo ^{con}eperant abicere.
 quippe quam penali morte eius uiderant confutata. in maius eam
 extollunt. Extructo enim sepulchro ad honorem eius tamquam amicum
 dei ^{et ful} ac fulminis ad celum uehiculo sublatus adorare ausi sunt. & quasi
 uiuens astrum colere. Hunc enim & nomen post mortem eius zoroastri hoc est
 unum fides appellatum est. ab his qui post ^{et duodecima} uero na generationem grece
 lingue loquela fuerant repleti. Denique hoc exemplo etiam nunc
 multi eos qui fulmine obierint sepulchris honoratos tamquam amicos
 dei colunt. Hic ergo cum ^{ma} xiiii generatione coepisset. quinta decima defun-
 tus est. in qua turris aedificata est & lingue hominum multipliciter
 diuise sunt. Inter quas primus magica nihil hominis arte quasi confuso
 ad eum delato. rex appellatur quidam nemi roth quem & ipsum gra-
 minum uocauerunt. ex cuius ^{nomine} quidam ciuitas uocabulum sumpsit.
 Sic ergo diuersae & erratae superstitiones ab arte magica initium sumpsere.
 Et enim quoniam difficile erat hominum genus ab amore dei abstrahi. & ad surda
 atque exanimata simulachra deduci. ideo excelsioribus usi sunt magi

quippe qui nihil pati uererentur ab his quos colebant ut deos;

molationibus; ut astroz signis ac motibus; tamquam celitus & uoluntate di de latas ad psua-
dend & scul^{uere} erraticos^{uere} rent. & eius quē supradiximus indignatione demo-
nis cui rumus molestus fuerat conflagrasse. busti cineris tamquam fulminei
ignis reliquias colligentes. hi qui erant pmitus decepti de serunt ad psas.
ut ab eis tamquam diuinus & celo lapsus ignis ppetuis conseruaret^{ex} excubis.
atq. ut celestis di colebatur. Simili exemplo etiā p cetera loca reliqui homi-
nes hi quos uel maribus; aliquibus; & in uirtute fuerant admirati. & certe in
amore plurimo habuerant tēpla construere. imagines collocare. munus^{forma} te
ria & ceremonias ac sacrificia instituisse. & omnia deorum de his famā posteris
tradere gestuerunt. Eo precipue qd & supradiximus fantasus aliquibus; ma-
gice artis fulta uidebant. ut inuocatione demonū agi ab his aliqd addecep-
tionē hominū moueri q. uideret. His adiciunt & sollemnitates quasda
ac temulentia conuiuia. quibus & homines libenter indulgerent. & demones
crapulis tamquam uehiculis inlatis ipsis eoz uisceribus; miscerent. In quibus;
collocati ad omē uoluntatē suā actus hominū cogitationesq. deflecte-
rent. Huiusmodi g ex initio erroribus; introductis. eisq. libidine & temu-
lencia qua carnales homines maxime delectant^{adhibitis}. religio di
que p continentia sobrietatēq. constabat rarefcere inter homines
atq. abolere^{post} modū cepit. Nam cū ex initio homines ut pote iustum
omnia continere dñm colentes. neq. peccare auderent. neq. iniuriā facere
proximis suis. certi qd unus cui q. actus & motus aspiceret & di. ubi religionis
cultus ad simulachra exanima conuersus ē. tamquam de quibus; certi essent
qd neq. uiderent neq. adirent neq. mouerentur in aliquo licenter pecca-
re & in omē facinus p. gredi corperē. Hinc bellox rabies exarsit. hinc
p. de. rapinē. captiuitates. & libertas in seruitutē redacta. p. ut quisq.
potuit libidini & cupiditati suē satis fecit. quamuis satis facere. nulla
uis possit. Sicut enī ignis quanto magis ligna accipit & tanto amplius
accendit & inualescit. ita & cupiditatis rabies per ea que adipiscitur
augentior & uehementior efficit^{ur}. Propter quod n-

110
cupitiam meliore intellectu. uobis & ipsis resistere in his que non recte
cupitis. si quo forte odore parare in uobis ac restituere possitis illa que ex
initio mortalibus ad deum tradita sunt religionis puritate. & innocentia uite. ut per
uobis etiam spes bonorum immortalium reparetur. Et agatis gratiam largitori
omnium patri per eum quem posuit regem pacis. & thesaurum in effabium bonorum.
ut in presenti quidem tempore diluantur uestra peccata per aquam fontis aut flumi-
nis aut etiam maris. inuocato super uos trinobis uirtutis nomine. ut phoe-
nices solum fugiant si qui intra uos habitant spiritus maligni. uerum etiam cum destiter-
itis a peccatis & tota fide totaque mentis puritate deo credideritis. etiam
ex alio uos malus nos spiritus & demones effugietis. atque a passionibus & languo-
ribus alios liberare possitis. ipsi enim demones sciunt & agnoscunt eos quos
tradiderunt deo. & interdum sola uoce presentia percellunt. sicut paulo ante
uidistis. quomodo cum uocem tantum saluationis fecis semus ad uos. continuo
demones propter honorem religionis nostre exclamare coeperunt. in breui
quidem temporis potuerunt ferre presentiam nostram. Numquid nos alter-
ius sumus nature superioris alicuius & propterea demones timeant?
Unus eiusdem uobiscum nature sumus. sed religione differimus. Quod si
uos esse uultis. non inuidemus. quin potius & hortamur. Certosque uos
esse uolumus. quod cum fuerit in uobis eadem que in nobis est fides &
religio. ac uite innocentia remunerante deo fidem uestram. erit par
uobis atque eadem etiam contra demones potestas & uirtus. Sicut enim
his qui acceperunt sub se milites etiam super se inferiores nulli superiores
sunt. uiribus tamen dicit hunc uade & uadit & alio ueni & uenit & alio
fac & facit. Hoc autem potest non propria uirtute sed celsaris metu.
ita infidelis quisque demonibus imperat. etiam si uideant illi multum esse
hominibus fortiores. non propter suam uirtutem sed propter deum qui eos subiecit
potestati. Nam & quod diximus ut celsar apud omnes milites & in omnibus
castris atque in omni regno timeatur cum sit unus & fortissimus exiguus
uiribus non nisi dei potestate agitur qui timorem dat hominibus. ut uni

obtemperarent. Hoc sane scire uos uolumus. qđ demon^{nisi} quis uoluptatib;
ei se sponte subdiderit. potestate aduersus hominē non habet. Unde &
ipse qui est. princeps malitię ^{uerus} adhunc quē p̄diximus ad dō destinatū regē
pacis accessit temptans. & pollicere ei coepit omnē glām mundi. Qđ cū
alijs obtrulisset decipiendi causa adoratū se nouerat impius. & immemor sui
qđ est p̄priū & speciale malitię. adorandū se ab eo p̄sumebat. a quo se
nouerat destruendum. Dñs ergo n̄r unius dī cultum confirmandi.
respondit ei. Scriptum est. Dñm dñm tuum adorabis. & illi soli seruiēs.
Qua responsione deteritus. & metuens ne unius & ueri dī repararet
uera religio. festinabat conchie emittere in huiusmodi pseudo prophetas.
pseudo aposto^{los}. falsosq. doctores. qui sub nomine quidem cris^{ti} loquerentur. & facerent
demonis tamen suam uoluntatem. Propter
quod obseruare cauti^{us}. ut nulli doctorum credatis.
nisi iacobi fratris dñi ex ierusalem detulerit testimonium
uel eius qui cum quē pos^{it} ipsum fuerit. Huius enim
quis illuc ascenderit & ibi fuerit probatus quod sit doctor
idoneus & fidelis ad predicandum uerbum cris^{ti}. nisi
inquam inde detulerit testimonium. recipi
endus omnino non est. Sed neq. propheta. neq.
apostolus in hoc tempore speretur a uobis aliquis
alius. preter nos. Unus est enim uerus propheta.
cuius nos duo decim apostoli uerba predicamus.
ipse est ^{agnus} agnus dei acceptus. nos apostoli
habens duodecim menses. Qua autem causa uel
mundus ipse factus sit. uel diuersitates quae sunt
in eo acciderint. & cur ad reparationem eius ueniens
dñs nos ter elligeret nos duodecim apostolos. & miserit.
alijs latius explanabitur. Interim nos iussit exire

112
ad predicandum & invitare uos ad cenam regis caelestis. Ius quamprimum
parauit pater in nuptiis filij sui. & ut denuo uobis indumenta
nuptialia quod est & baptismi gratia. Quam qui fuerit
consecutus. tamquam uerum timentum mundi cum quo. in gre
diendum est & ad cenam. regis. obseruare debet. ne peracto
aliqua ex parte maculetur. & ob hoc tamquam indignus &
reprobus abiciatur. Cause autem quibus maculetur istud
indumentum hae sunt. Si quis recedat a patre
& conditore omnium deo. alium recipiens doctorem
preter christum qui est & solus fidelis ac uerus propheta
qui. nos duodecim apostolos misit ad predicandum uerbum
& siquid de sublimitate diuinitatis quae cuncta
precellit. aliter quam dignum est & sentiat. hae sunt
que usque ^{ad} mortem baptismi polluantur. Indumentum.
Quae uero maculis polluantur. istae sunt.
Homicidia. adulteria. odia. auaritia. cupiditas mala.
Iuae autem animam simul & corpus polluantur. istae sunt.
Participare demonum mensae. hoc est & immolata degusta
re. uel sanguinem uel morticinum quod suffocatum & siquid
illud est & quod demonibus oblatum est. Hic ergo
uobis sit primus gradus ex tribus. qui gradus
triginta ex se gignit mandata. Secundus uero. qui
sexaginta. Tertius. qui centum. sicut alias plenius de
his exponemus. Et cum haec dixisset. ac precepisset
ut discederent ad eum locum maturius conuenirent.
urbem dimisit. Quibus recedere nolentibus. ait petrus.
Donate mihi ^{hanc} gratiam. propter estermatines
laboris. & ut discedentes die gratissima maturius
conuenire. Et ita cum Laetitia discesserunt.

At petrus paululum me secedere precipiens orationis
 causa. iubet post haec in locum orti quem umbra
 contegebat accubitu[m] s[er]uare. Et unus
 quisq[ue] ex more recognoscens proprii ordinis locum
 cybum sumpsimus. Tum deinde quia super erat
 adhuc aliquantulum diei. de mirabilibus d[omi]ni
 cor[um] locutus i[n] nobis. uespere fac[te]
 in gressus cubicul[um] q[ui] e[st] uenit.

1° p[re]dicatio pet[ri]

EXPLICIT LIBER III. INCIPIT. V.

AU^{te} SEQVENTI DIE paulo citius quam solebat
 confurgens petrus. inuenit nos dormien-
 tes. Quid ubi sensit. quasi ipse adhuc dormire
 uolens silentiū sibi fieri iussit. ut nob[is] quiescen-
 di facultatē daret. Vbi autē refecti somno
 exsurreximus. inuenimus eū oratione facta
 intra cubiculū operiente[m] nos. Et cū iam
 esset crepusculū. salutans ex more breuiter
 allocutus ē. Et continuo ad consuetū locū docendi
 grā petiit. Vbi cum uidisset ad audiendū plurimos conuenerunt.
 primo religionis ritu pacē eis inuocata. dicere hoc modo coepit.
 D[omi]n[us] creator omniū ex initio ad imaginē suā hominē fecit. et q[ui] dominationē